

Weten we genoeg over de soepeend?

Erik Kleyheeg, Sovon Vogelonderzoek Nederland

De soepeend belandt tegenwoordig nog maar zelden in de soep. Met de term soepeend doelen we op gedomesticeerde afstammelingen van de wilde eend die weer zijn verwilderd in de vrije natuur. Het is dus geen echte soort, maar een samenraapsel van kweekvormen van de wilde eend. Voor natuurpuristen is dit ook direct het probleem: de eenden maken zelf geen onderscheid en 'hybridiseren' volop, waardoor we mogelijk steeds minder vaak het ons bekende wildtype van de wilde eend zien. Op welke schaal vermenging plaatsvindt en of dit een rol speelt bij de achteruitgang van onze broedpopulatie van de wilde eend is echter nauwelijks bekend.

Lastig te herkennen

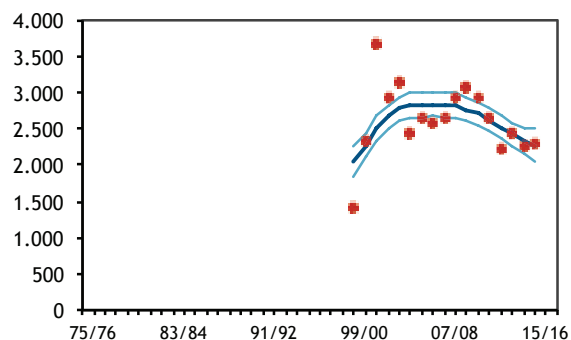
Door het veelvuldige kruisen van de wilde eend en de soepeend zijn allerlei tussenvormen ontstaan, waarvan de één meer op de wilde eend lijkt en de ander meer eigenschappen heeft van een soepeend. We spreken al van een soepeend als een eend licht afwijkt van de wildkleur. Bij het mannetje is dat vaak goed te zien, bijvoorbeeld als de witte halsring ontbreekt of als de borst grijs is in plaats van bruin. Bij de vrouwtjes is het veel moeilijker te zien, omdat die vaak net iets lichter of donkerder bruin zijn dan het wildtype. Veel soepeenden hebben echter witte vlekken of zijn helemaal wit, wat de determinatie een stuk eenvoudiger maakt. Bij donskuikens is het vaak het makkelijkst te zien: zij zijn (deels) geel of juist bijna zwart.

De wilde eend achterna

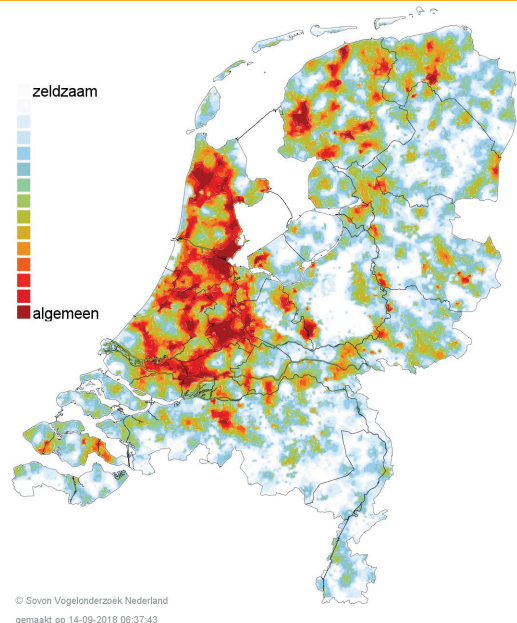
Volgens de trendberekeningen van Sovon gaat de soepeend in de laatste 10 jaar matig achteruit. Daarmee volgt hij de trend van de wilde eend, die al sinds de jaren '90 afneemt. Soms wordt gespeculeerd dat de vermenging met soepeenden een rol speelt bij de achteruitgang van de wilde eend, maar het is niet duidelijk welk mechanisme daarachter zou zitten. Mogelijk vallen de gele kuikens met soepeendengenen sneller ten prooi aan roofdieren omdat ze meer opvallen, maar dit moet nog onderzocht worden. Vanwege het feit dat soepeenden soms moeilijk te onderscheiden zijn van wilde eenden, is bovendien de vraag hoe betrouwbaar de telgegevens zijn. Vaak worden alleen eenden met een extreem afwijkend verenkleed als soepend genoteerd.

Een mannetje soepeend met een brede witte kraag en vlekkerige borst. Amsterdam, 16-04-2016. (Foto: Hans Schekkerman)

Soepeend Watervogeltrend-Nederland. (Bron: NEM (Sovon, CBS, RWS, provincies))

De verspreiding van de soepeend komt voor een groot deel overeen met die van de wilde eend, maar de soepeend heeft een sterkere afneming met de stedelijke omgeving. (Bron: Sovon Vogelatlas)

Een vrouwtje soepeend met haar bont gekleurde kuikens. Veenendaal, 11-04-2017. (Foto: Erik Kleyheeg)

Miljoenen losgelaten voor de jacht

Al eeuwenlang worden wilde eenden gedomesticeerd en waarschijnlijk komen al die tijd ook al soepeenden in de natuur terecht. Veel jagers halen gericht soepeenden uit de populatie en een groot deel van deze vogels haalde vroeger waarschijnlijk zelden het broedseizoen. Tegenwoordig is de jachtdruk lager en vindt waarschijnlijk meer vermenging plaats. Daar komt bij dat in zeker 11 Europese landen grote aantallen eenden worden gefokt en vrijgelaten ten behoeve van de jacht. In Frankrijk worden naar schatting jaarlijks 1,4 miljoen gefokte eenden losgelaten. Hoewel dit in Nederland niet gebeurt, heeft een genetische studie laten zien dat er in Nederland veel vermenging is tussen wilde en gefokte eenden.

Het aandeel soepeenden in de populatie

Om een indruk te krijgen van welk deel van de populatie van de “wilde eend” in feite soepeend is, zijn op verschillende plekken in Nederland tellingen gehouden. Deze kwamen uit op een aandeel van 20-25% soepeenden. Die tellingen gebeurden vooral buiten het stedelijk gebied, terwijl het aandeel soepeenden in de stad waarschijnlijk groter is. Volgens tellingen voor de nieuwe Vogelatlas lijken soepeenden namelijk meer in de stad te zitten dan wilde eenden. Het landelijke eendenkuikenproject laat hetzelfde beeld zien: in ongeveer 20% van de waargenomen tomen van “wilde eenden” werden soepeendenkuikens gemeld. Harde getallen ontbreken echter, omdat onze huidige schattingen zijn gebaseerd op steekproeven en opportunistisch verzamelde gegevens. Om betrouwbare gegevens te verzamelen over aantallen en trends van de soepeend, is de tijd rijp om beter en systematisch onderscheid te gaan maken tussen de soepeend en de wilde eend.

Meer leren over de soepeend

Met tellingen en andere onderzoeken proberen we meer te weten te komen over de soepeend. Je kunt zelf ook mee doen door een telgebied te claimen bij Sovon (www.sovon.nl) of door waarnemingen van soepeendenkuikens te melden in de mobiele KuikenTeller app van het eendenkuikenproject. Meer informatie over de soepeend en hoe je deze kunt herkennen vind je in het Sovon-Nieuws van januari 2017 en op de soortpagina op de Sovon-website.

KuikenTeller app: <https://play.google.com/store/apps/details?id=nl.kuiken.app&hl=en>

Sovon-Nieuws: <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/zo-tel-je-soepeenden-en-wilde-eenden>

Soortpagina: <http://www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/soort/1869>